

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**

**การค้นคว้าอิสระ
ของ
ณัฐวดี ภักดีแก้ว**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**

พฤศจิกายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**PEOPLE'S PARTICIPATION IN MAKING LOCAL DEVELOPMENT PLANS OF
HINLEKFAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN
KHUMUANG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE**

Nattavadee Phakdikaew

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

November 2012

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	ณัฐวดี ภัคดีแก้ว		
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ประจักษ์	คะเนวัน	ที่ปรึกษาหลัก
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ	จันทะเคียน	ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา		รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นการบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8795 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นการบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ดังนี้ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผลตามลำดับ
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้โครงการทุกโครงการที่ประชาชนเสนอในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน รองลงมา คือ ต้องการให้ประชาสัมพันธการดำเนิน โครงการแต่ละ โครงการให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง และต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน ตามลำดับ

TITLE People's Participation in Making Local Development Plans of Hinlekfai
Subdistrict Administrative Organization in Khumuang District, Buriram Province

AUTHOR Nattavadee Phakdikaew

INDEPENDENT STUDY ADVISORS

	Associate Professor Prajan Kanawan	Major Advisor
	Assistant Professor Prakrit Jantakhian	Co – advisor
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2012

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the people's participation in making local development plans of Hinlekfai Subdistrict Administrative Organization in Khumuang District, Buriram Province in 3 aspects, namely making development plan preparation, making development plan, and following-up and evaluation. The samples were 364 people, selected by using the Table of Krejcie & Morgan, and simple random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 6-rating scal, and open-ended form with its reliability at 0.8795. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows:

1. The peoples's participation in making local development plans of Hinlekfai Subdistrict Administrative Organization in Khumang District, Buriram Province as a whole was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that following-up and evaluation was at a low level; whereas, the rest aspects were at moderate levels. The rankings from the highest to the lowest mean scores were making development plan preparation, making development plan, and following-up and evaluation, respectively.
2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were people do need all proposed projects in the meetings to Subdistrict Administrative Organization to support the budget, followed by all projects operation should be publicized to people thoroughly, and the budget allocation should be provided in local development covering all aspects, respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน ประธานกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเทียน กรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ ให้อำนวยและประสานงานในการจัดทำ การค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ดร.ผดุงชาติ ยงดี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ดร. กระพันธ์ ศรีงาน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หินเหล็กไฟ ที่ได้อนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม และขอขอบคุณประชาชนทุกท่านที่ได้เสียสละเวลา ตอบแบบสอบถามงานวิจัย และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายทวี ภัคดีแก้ว สามี รวมทั้งบุตร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่อง บูชาพระคุณ บิดา มารดา บुरพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาการ ตลอดจนชี้นำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

ณัฐวดี ภัคดีแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	13
การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา.....	26
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548.....	38
บทบาทองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	47
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	70
วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	73
1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	73
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	74
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย80	
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	86
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	88
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	96
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	99

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร.....	50
2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน.....	57
2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายค้ำ.....	64
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพรวมและรายข้อ.....	65
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพรวมและรายข้อ.....	66
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผลโดยภาพรวมและรายข้อ.....	67
7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	69

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒน.....	32
2 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี.....	37

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปลี่ยนไปจากเดิมมาก รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ การบริหารงานของรัฐ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเร่งรัดให้มีการกระจายอำนาจในการบริหาร และการจัดบริการสาธารณะของรัฐเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ และสามารถสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

การกระจายอำนาจการบริหารของรัฐไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและอัตรากำลังของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลา และ เงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น มีอัตรากำลังมากขึ้น รวมทั้งมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องเตรียมการเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดทิศทางในการพัฒนาให้ชัดเจนมีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีความครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอันเป็นการแสดงถึงศักยภาพในการบริหารงานในความรับผิดชอบตามที่ได้รับถ่ายโอนภารกิจให้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 :110)

แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์ กำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินงานเพื่อไปสู่จุดหมายอย่างที่เป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงาน โครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังเป็นเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจต่างๆ (ธงชัย สันติวงษ์. 2537 : 31)

หลักการสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็คือ การกำหนดจุดหมายในการพัฒนาและการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามจุดหมายที่วางไว้ หากไม่มีจุดหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนแล้ว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะเป็นการแก้ไข

ปัญหาเฉพาะหน้าไปเรื่อย ๆ เมื่อมีปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นก็กำหนดแนวทางดำเนินการเป็นเรื่อง ๆ ซึ่งนอกจากจะต้องแก้ไขปัญหอย่างซ้ำซ้อนและไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ยังอาจทำให้ปัญหามีความรุนแรงมากขึ้น จนเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแก้ไขได้ (ธงชัย สันติวงษ์. 2537 : 1-2)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเพื่อเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการและเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีความสามารถรับใช้ประชาชน ในการอำนวยความสะดวกและความพอใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ได้มากขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับการวางแผนและการจัดแผนที่สนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการนำเสนอสภาพปัญหาของท้องถิ่นด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 11)

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีหน้าที่ให้บริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่ ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนด และยังมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 เพื่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสภาพการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟในปัจจุบันอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ผลสืบเนื่องมาจากอาจจะเกิดจากขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของประชาชน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานส่วนตำบลจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ต้องการจัดทำแผนพัฒนาฯ อย่างเป็นระบบ และประชาชนเข้าใจหลักในการจัดทำแผน พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมและสามารถนำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดครอบคลุมทุกด้านการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการไปปรับปรุงพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล (บูรณาการจากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนา : ออนไลน์)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 6,283 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542:149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหา การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา การเลือกวิธีเพื่อแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โครงการหรือแผนงานของกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินและมีผลกระทบต่อประชาชน

2. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยมีอำนาจในการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นใน 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้รับพิชชอบหรือคณะกรรมการในการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ กิจกรรม การนำเสนอปัญหา ความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมวางแผนและร่วมหาวิธีการในการแก้ไขปัญหา และการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรของหมู่บ้านที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนพัฒนา อบต.มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โครงการ กิจกรรม งบประมาณ ที่ อบต.ดำเนินการประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการระดมทุนหรือให้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.3 ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนำโครงการ กิจกรรม ที่เป็นข้อเสนอของประชาชนไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การติดตามตรวจสอบการจัดทำโครงการพัฒนาการบริการสาธารณะ การจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการติดตามประเมินผลว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของประชาชนหรือไม่

3. **องค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

4. **ประชาชน** หมายถึง ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้มุ่งศึกษาและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการศึกษา วิจัย ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
5. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา
6. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548
7. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
8. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นผลรวมของข้อผูกมัดจากแต่ละคนบนพื้นฐานของความเชื่อว่าโครงการเป็นของพวกเขา เพื่อพวกเขา และโดยพวกเขา ที่แสดงออกมาเป็นรูปแบบพฤติกรรมร่วม เป็นการแสดงพฤติกรรมของผลประโยชน์ร่วม ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ เป็นการพบปะของผู้คนที่มีความหลากหลายด้านข้อมูล ประสบการณ์ และความคิดมาร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา วางแผนงาน ดำเนินงาน และติดตามประเมินการทำงานร่วมกันโดยใช้ความแตกต่างหลากหลายของแต่ละคนเป็นจุดแข็งในการทวิคูณความสำเร็จ การมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 20 ; อ้างถึงใน นที คิชูบรรจง. 2546 : 11) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและการพิจารณาตัดสินใจ การปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การทำ

สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสแล้วได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ และคณะ (2547:85) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึงการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนซึ่งการร่วมมือนี้ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการคิด การตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมายรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการต่าง ๆ และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น

จักรพงษ์ สงวนชม (2549:24) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน

สุเมธ พุทธนันท์เมธา (2549:12) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึงการดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด มาร่วมทำในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อคอยให้คำแนะนำ เสนอความคิดให้เป็นจุดเชื่อมโยง อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน และชุมชน ทั้งนี้ ทุกฝ่ายต้องสื่อสารแบบเปิดระดมความคิดเพราะชุมชนย่อมมีทรัพย์สินอันทรงคุณค่าแอบแฝงอยู่ ถ้าครูหรือผู้บริหารใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์แล้วประโยชน์ก็ตามมามากมาย เช่นการเกิดความสัมพันธ์ที่ดี ประสิทธิภาพของงาน และเป็นการสร้างสรรค์ในการปกครองแบบประชาธิปไตย ให้เกิดในชุมชน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการที่ประชาชนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและการพิจารณาตัดสินใจ ทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารขององค์กร เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือ การวางแผนไปถึงขั้นตอนสุดท้ายคือการติดตามและประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องประกอบด้วย ปัจจัย เงื่อนไขและความพร้อมการมีส่วนร่วม มีความสามารถและเต็มใจในการมีส่วนร่วม การมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยไม่กระทบต่อหน้าที่การงาน และไม่เสียค่าใช้จ่าย มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม วางแผนพัฒนา เป็นต้น

ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้แทนกลุ่ม หลายประเภท หลายระดับ ซึ่งต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนั้น มาร่วมกันทำงานโดยนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และได้แผนหรือแนวทางปฏิบัติ

เสน่ห์ จุ้ยโต (2548 : 23) ได้จำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ลักษณะ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุน ขอความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด และมีคุณค่าและคุณประโยชน์คือ

1.1 ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในความสำเร็จในด้านการพัฒนา ด้านวัตถุ

1.2 ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจโดยทำให้ประชาชนเกิดความรักความสามัคคี รู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีม และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและสร้างจิตสำนึกว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ความเจริญ และก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่หวงแหน

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมี 5 รูปแบบคือ

2.1 การเลือกตั้ง

2.2 การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง

2.3 การเสนอความคิดเห็นของประชาชน

2.4 การจัดตั้งกลุ่มประโยชน์

2.5 การแสดงออกของประชาชน

สรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม เป็นการร่วมกันรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมมือให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การระดมทรัพยากร การมีส่วนร่วมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมและการสนับสนุน การร่วมตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร อภิปราย และตัดสินใจ

นที ดิษฐบรรจง. (2546 : 11) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

สรุปได้ว่าลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เป็นการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุนขอความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่างๆ โดยการกระจายอำนาจเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มหรือชุมชนนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมกิจกรรมดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542 : 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม
3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมได้ ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้

3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร สรุปได้ว่าปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในชุมชนให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) หรือหน่วยงานของรัฐนั้นจะเห็นได้ว่าเกิดประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นดังนี้คือ (สถาบันพระปกเกล้า. 2548 : 29)

1. ได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2. มีในการตัดสินใจในการกำกับดูแล ตรวจสอบและสามารถสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของ อปท. ได้อย่างเต็มที่

3. มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อปท. เช่นการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนา อปท. การไปเลือกตั้งผู้บริหาร / สมาชิก อปท. การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น และการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภา อปท. เป็นต้น

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงรวมทั้งได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ที่มีกระบวนการ รูปแบบ หลายประการที่จะนำไปให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งในกระบวนการในการมีส่วนร่วมก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า. 2548 : 30)

1. ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังเคยชินกับการสั่งการจากเบื้องบน ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมศูนย์อำนาจการปกครองมาเป็นเวลานาน และชอบที่จะเป็นผู้ตามมากกว่าการที่จะลุกขึ้นมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. องค์การบริหารส่วนตำบล และชาวบ้านยังขาดทักษะ ประสิทธิภาพในการดูแลปกครองตนเองอยู่ และการทำงานในลักษณะกลุ่มเครือข่ายท้องถิ่นด้วย ทำให้การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

3. ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่เข้มแข็งมากพอที่จะยื่นหยัดปกครองตนเองได้อย่างแท้จริง จึงมักจะถูกโน้มน้าวชักจูงได้โดยง่าย

4. คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีค่านิยมที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของนักการเมืองระดับชาติ ระดับจังหวัดมากกว่า ที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน เพราะหวังพึ่งพาให้ผู้มีอำนาจเหนือดังกล่าวเข้ามาในการลงเล่นการเมืองในระดับสูงขึ้นไปอีก

สรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่เคยชินกับการสั่งการจากเบื้องบน ขาดทักษะในการปกครองตนเอง และผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นมุ่งตอบสนองความต้องการของนักการเมืองเป็นหลัก

รูปแบบการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และบริหารชุมชน ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านเสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารไว้ ดังนี้

เอกรัฐ แก้วสว่าง (2546 : 26 ; อ้างถึงใน วีระชัย คำล้าน. 2550 : 8) ได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 6 รูปแบบ คือ

1. ร่วมเป็นประธาน
2. ร่วมเป็นกรรมการ
3. ร่วมแสดงความคิดเห็น
4. ร่วมประชุม
5. ร่วมใช้แรงงาน
6. ร่วมออกเงินและวัสดุอุปกรณ์

สุธี วรประดิษฐ์ (2554 : ออนไลน์) ได้นำเสนอความคิดเห็นผ่านบทความ “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย” สรุปการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนได้ใน 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นการมองมาจากเบื้องบนหรือจากรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้คอยรับนโยบายและปฏิบัติตาม
2. การมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนด้วยความสมัครใจ โดยที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน มีรูปแบบหลายรูปแบบซึ่ง เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึง วิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชน มีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง

ความหมายของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ เป็นการกระทำหรือมาตรการที่รัฐบาลกลางหรือการบริหารราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือการบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่นหรือโอนภารกิจบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐไปให้หน่วยองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของหลักการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น ได้ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2537 : 362 – 366) ได้เสนอบทวิเคราะห์การกระจายอำนาจกับการกระจายทรัพยากร โดยเสนอกรอบการวิเคราะห์แนวใหม่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจและบทบาทของชุมชนท้องถิ่นซึ่งเห็นว่ากรอบความคิดเห็นว่ากรอบความคิดเห็นใหม่จะเอาชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้งเน้นการยอมรับสิทธิของชุมชนตามศักยภาพที่แท้จริงทางเศรษฐกิจสังคมและความต้องการของชุมชนที่จะบริหารกิจการบางอย่างเอง เช่นการจัดการใช้น้ำ การดูแลรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนหรือระงับข้อพิพาทกันเองตามประเพณีและวิถีชีวิตที่เขาปฏิบัติกันมา ดังนั้นสาระการวิเคราะห์จะเปลี่ยนใหม่ ดังนั้น ชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้งไม่ใช่ส่วนกลางสัมพันธ์ภาพรัฐกับชุมชนท้องถิ่นเป็นสัมพันธ์ภาพที่ต่างยอมรับซึ่งกันและกันไม่ใช่รัฐเป็นผู้ให้ชุมชนและประชาชนเป็นผู้รับกรอบการยอมรับซึ่งกันและกันไม่ใช่การเมืองและกฎหมาย แต่เป็นการแสวงหาศักยภาพและวิถีชีวิตตลอดจนประเพณีที่ชุมชนมีมาตั้งแต่เดิมทั้งทางเศรษฐกิจสังคม กฎหมายที่รัฐจะออกมารับรองศักยภาพและวิถีชีวิตชุมชนจะเป็นเพียงเครื่องมือ ซึ่งอาจบริหารในโครงสร้างอำนาจรัฐแบบองค์กรท้องถิ่นของตะวันตก เพราะมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดีกว่าการบริหารชุมชนท้องถิ่นในชนบทซึ่งจะมีรูปแบบองค์กรบริหารส่วนตำบล สุขาภิบาล ไปใช้ไม่ได้เพราะไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2537 : 24) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจเป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มีการจัดองค์กรขึ้น โดยความเห็นชอบของส่วนรวม (โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง) ได้มีโอกาสเข้าร่วมในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางประการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 293) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจทางการบริหาร หมายถึงความพยายามที่จะมอบอำนาจหน้าที่ทั้งหมดไปยังผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ที่อยู่รองลงมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ยกเว้นแต่อำนาจหน้าที่บางอย่างซึ่งจำเป็นจะต้องสงวนไว้ที่ส่วนกลาง

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจเป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีความเป็นอิสระตามสมควร และยังเป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่น ได้มีโอกาสเข้าร่วมในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางประการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น องค์กรบริหารส่วนตำบลถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งตามแนวความคิดของหลักการกระจายอำนาจการปกครองโดยสาระสำคัญและหลักการกระจายอำนาจ ได้แบ่งหลักการกระจายอำนาจมีความสำคัญ 4 ประการ คือ (สถาบันพระปกเกล้า. 2548 : 75)

1. มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหาก จากองค์การของรัฐบาลกลาง การเป็นนิติบุคคลก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์การเหล่านี้จะต้องมีปริมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กรเหล่านี้จะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางประจำอยู่ในภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมี อิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่อำนาจอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องไม่มากเกินไปจนทำให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตยของตนเองหากแต่ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดให้

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น เฉพาะการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการปกครองท้องถิ่นมากกว่านี้ ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจทำได้

4. งบประมาณเป็นของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของหลักการกระจายอำนาจตามที่กล่าวมานี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบทั้ง 4 ประการและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ท้องถิ่นพัฒนาตนเองอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ประโยชน์ของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาของตนเองในระดับท้องถิ่น ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาของตนเองในระดับท้องถิ่น ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ และหลักการกระจายอำนาจตั้งอยู่บนพื้นฐานประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2546 : 3)

1. เป็นการแบ่งภาระของรัฐบาลกลางหรือหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง

2. เป็นการทำให้ปัญหาในท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น

3. เป็นการส่งเสริมให้คนในแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถ และพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง

4. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่น อันเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยและเป็นพื้นฐานสำคัญให้คนในท้องถิ่นได้ก้าวขึ้นไปดูแลปัญหาในระดับชาติต่อไป

5. เป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

สรุปได้ว่า ประโยชน์การกระจายอำนาจ เป็นการส่งเสริมให้แต่ละบุคคลในท้องถิ่นได้แสดงความสามารถและพัฒนาตนเองในการดูแลรับผิดชอบ ส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่น และสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลชุมชนในท้องถิ่น มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง

ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

การกระจายอำนาจปกครอง มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เองดังนี้ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2546 : 3)

1. หน่วยการปกครองท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ
2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง
3. มีอำนาจอิสระในการบริหารงานจัดทำกิจกรรมและวินิจฉัยสั่งการ ได้เองพอสมควรด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง
4. ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายให้มีส่วนเป็นนิติบุคคลหน่วยการปกครองท้องถิ่น เหล่านี้มีหน้าที่งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการปกครองส่วนกลาง และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการปกครองส่วนกลาง ส่วนกลาง เพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ จะเห็นได้ว่ารัฐได้มอบอำนาจทั้งทางด้านการบริหารและการปกครองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการในการปกครองตนเอง โดยมีความเป็นอิสระพอสมควร มีงบประมาณและรายได้รวมทั้งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเองเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวง ทบวงในส่วนกลางโดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่ง

จุดแข็งของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

การกระจายอำนาจปกครอง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ดังนี้ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2546 : 4)

1. ทำให้มีการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ได้ดีขึ้นเพราะผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้งในท้องถิ่นจะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ได้ดีกว่า
2. เป็นการแบ่งเบาภาระของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง
3. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า จุดแข็งของหลักการกระจายอำนาจ คือการกระจายอำนาจ เป็นการแบ่งเบาภาระของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง และผู้บริหารท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดกับท้องถิ่น มากกว่าหน่วยบริหารราชการส่วนกลางทำให้มีการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ได้ดีกว่า เพราะผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้งในท้องถิ่นจะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ได้ดีกว่า

จุดอ่อนของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

การกระจายอำนาจ ให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการ พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง แต่ยังมีจุดอ่อนในการกระจายอำนาจปกครอง ดังนี้ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2546 : 4)

1. อาจก่อให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขันระหว่างท้องถิ่นซึ่งมีผลกระทบต่อเอกภาพทางการเมือง และความมั่นคงของประเทศ ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอาจมุ่งแต่ประโยชน์ของท้องถิ่นตน ไม่ให้ความสำคัญกับส่วนร่วม
2. ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งอาจใช้อำนาจบังคับกดขี่คู่แข่งหรือประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายตนเอง
3. ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณ เพราะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้และบุคลากรประจำอยู่ทุกหน่วยการปกครองท้องถิ่น ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเหมือนการบริหารราชการส่วนกลาง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า จุดอ่อนของหลักการกระจายอำนาจ คือทำให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณ เพราะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้และบุคลากรประจำอยู่ทุกหน่วยการปกครองท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับเลือกตั้งอาจใช้อำนาจบังคับกดขี่คู่แข่งหรือประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมีความเกี่ยวพัน มีส่วน

ได้ส่วนเสียในการปกครอง ทำให้เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตย โดยประชาชนมีโอกาสเลือกตั้ง รู้จักการปกครองตนเอง ทำให้เกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น มีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเอง ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลากหลายด้วยกัน ดังนี้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 21-22) ได้สรุปแนวความคิดของนักวิชาการและนักปกครองที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้ให้ความหมายไว้ส่วนใหญ่มิหลีกการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างก็อสำนวนรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งสามารถสรุปการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกัน ในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไป ไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็น รัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียดต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นมีขอบเขต ที่แตกต่างกันไป ตามลักษณะความเจริญและการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครอง ท้องถิ่นระดับใด จึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือเทศบัญญัติ เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลมีคณะผู้บริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติหรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2541 : 33) ให้ความหมายว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางให้หรือกระจายอำนาจหน้าที่ในด้านการบริหารไปให้ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะบางประการ เพื่อชุมชนของตนเอง แต่ความ

เป็นอิสระของหน่วยการบริหารงานท้องถิ่นจะมีไม่มากจนถึงขนาดที่เป็นอิสระ โดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลใน ส่วนกลาง ในเวลาเดียวกันเพื่อให้บริหารงานท้องถิ่นดำเนินไปได้ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยการบริหารท้องถิ่นที่ รับผิดชอบในการบริหาร เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่น ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ลิจิต ธีรเวคิน (2543 : 3) กล่าวไว้ว่า การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่าง แท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือรากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นรากฐานเสริมสำคัญยิ่ง ของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบ ประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบสำคัญยิ่งขวคอันหนึ่ง ก็คือ การขาดรากฐานในท้องถิ่น ดังนั้นหากไม่มี หน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่างและไม่แน่ว่าจะสนองความ ต้องการของท้องถิ่นได้ถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น อื่นหากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่น เมื่อดำเนินการเองแล้ว ภารกิจของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายเป็น รัฐบาลจะ มีหน้าที่เพียงแต่ควบคุม ดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น การ แบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ หรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็น ประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 9) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาล กลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่ เกี่ยวกับการพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่น ให้มีอำนาจใน การกำหนดนโยบาย ดัดสินใจ และดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตน เท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงพอจะสรุปความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลในส่วนกลางให้ หรือกระจายอำนาจหน้าที่ในด้านการบริหาร ไปให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะบางประการเพื่อชุมชนของตนเอง เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประชาชนใน ท้องถิ่นมีอำนาจการปกครองตนเอง ตามที่ได้รับ การกระจายอำนาจจากรัฐบาล ดำเนินการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นของประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างเป็นอิสระ ภายใต้ กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการปกครองที่ยึด หลักการกระจายอำนาจเป็นรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความ เกี่ยวพันกับส่วนได้ส่วนเสียกับการปกครอง เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อ ท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตย โดย ประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง ซึ่งการที่ประชาชนมีส่วน ร่วมในการปกครองจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วน รับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่นของตนในที่สุด

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกัน ทั้งหมด ที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาพท้องถิ่นมีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ (โกวิทย์ พวงงาม, 2549 : 5)

1. สถานะตามกฎหมาย หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติและความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจกรรมสังคม ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาคด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมือง และการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์กรณีบุคคล คือการจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมาย แยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ และควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วย

การปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ มิได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการ
ดำเนินการเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการ
ควบคุมดูแล

ชาญชัย แสวงศักดิ์ (2542 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมี
องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. มีพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
2. มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน
3. มีองค์กรเป็นของตนเอง
4. มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง
5. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ และ อุดมการณ์
ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและ
กิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้น
การมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครอง
ตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างกว้างขวาง

คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น โดยนายชวน หลีกภัย
นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว เพื่อศึกษาระบบการบริหาร
การปกครองท้องถิ่นท้องถิ่นไทยที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ในทุกรูปแบบ

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ การปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองโดยใช้หลักการกระจาย
อำนาจ คือ รัฐมอบอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริหาร โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครอง
กันเอง โกวิทช์ พวงงาม (2549 : 10) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการ
ดำเนินการในการจัดบริการสาธารณะแทนรัฐบาล

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย แก่ประชาชน

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวความคิดในการปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐใน
อันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครองและเพื่อให้
สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองนั้น โกวิทช์ พวงงาม
(2549 : 10) กล่าวว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมือง การปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง อันจะนำไปสู่ความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย
2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล
3. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเอง
4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ
5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง และการบริหารของประเทศในอนาคต
6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองซึ่งการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองเป็นการพัฒนาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเพราะการดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ การพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง มิเช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิบยื่นยัดใส่หรือกึ่งหยิบยื่นยัดใส่” เกิดความคาดหวังว่าทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่น กลับสร้างลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยตัวเอง

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอันจะทำให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและท้องถิ่น ซึ่งการปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้เต็มที่และตรงเป้าหมาย ที่เป็นการกระจายอำนาจที่แท้จริง

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานการบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง โดยรัฐบาลเป็นผู้กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้บริหารราชการ ในการจัดทำบริหารสาธารณะ มีผู้บริหารและสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ โดยมีหน่วยงานรัฐบาลในระดับจังหวัดและในระดับอำเภอทำหน้าที่เป็นหน่วยกำกับดูแลการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง

ชวงค์ ฉายะบุตร (2539 : 35) กล่าวถึง ประวัติองค์การบริหารส่วนตำบลโดยย่อคือในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยได้เดินทางไปราชการ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศต่างๆ ในยุโรป ในปี พ.ศ. 2488 หลังจากกลับมาแล้วเห็นว่าการบริหารราชการท้องถิ่นของประเทศต่างๆ ราษฎรมีส่วนในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญในการบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย จึงได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 จัดตั้งหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่น เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” แต่ประสบปัญหาหลายประการจึงถูกยกเลิกไปจนกระทั่งปี พ.ศ. 2515 จึงจัดระเบียบบริหารงานในตำบลให้เหลือเพียงรูปแบบเดียว เรียกว่า “สภาตำบล” องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ก็ถูกยกเลิกไปด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีกระแสเรียกร้องจากประชาชนโดยประชาชนต้องการที่จะมีอำนาจในการบริหารท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น เนื่องจากสภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารและรัฐบาลก็เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 ของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้ยกฐานะสภาตำบล ซึ่งมีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 40 สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ และให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิเรียกร้องหนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 4 และมาตรา 95 วรรค 4 และต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการแก้ไขกฎหมายสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎร

1.2 อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

1.3 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1.3.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3.2 พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1.3.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

1.4 สภากองการบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภา 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5 ประธานสภาและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

1.6 ปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญ 2 สมัย หรือหลายสมัยแล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนดแต่ต้องไม่เกิน 4 สมัย

1.7 ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน เป็นเลขานุการ มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ และการจัดการประชุม

2. คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนสองคน แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

2.2 คณะผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.2.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.2.3 รายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

2.3 ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.4 ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในระหว่างรักษาราชการแทนด้วย

2.5 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

2.6 ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานส่วนตำบล ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้

ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 ก : 67) ได้ให้คำนิยามขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ที่สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทหรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยสามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน ซึ่งอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้งสำหรับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 82 - 85 ก.) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ตามมาตรา 66) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำตามมาตรา 67 และหน้าที่อาจจัดทำตามมาตรา 68 ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ตามมาตรา 66)
2. หน้าที่ที่ต้องทำ (ตามมาตรา 67 ดังนี้)
 - 2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้

ตามความจำเป็นและสมควร

3. หน้าที่ที่อาจจัดทำกิจการ (ตามมาตรา 68) ดังนี้
 - 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
 - 3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 - 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 - 3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - 3.12 การท่องเที่ยว
 - 3.13 การผังเมือง

4. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้ หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการ ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย (ตามมาตรา 69)

5. การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (ตามมาตรา 69/1)

6. เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารทางราชการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (ตามมาตรา 70)

7. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ตามมาตรา 71)

8. การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม (ตามมาตรา 72)

9. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำการกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกิจการนั้น เป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (ตามมาตรา 73)

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 ก: 159 – 160 .)

ในด้านการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะในมาตรา 16 ซึ่งกำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุข
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน

8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และอนามัย โรงมหรสพ และ
สาธารณสุขสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศ
กำหนด

ด้านความรับผิดชอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

อำนาจตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม
ถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 ก : 72, 78, 79, 87)

1. อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

- 1.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
- 1.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.4 วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 1.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

2. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

- 2.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- 2.3 ควบคุมการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 3.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.4 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- 3.5 เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- 3.6 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- 3.7 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- 3.8 รายได้อื่นที่ให้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 4.1 เงินเดือน
- 4.2 ค่าจ้าง
- 4.3 เงินเดือนค่าตอบแทนอื่น ๆ
- 4.4 ค่าใช้สอย
- 4.5 ค่าวัสดุ
- 4.6 ค่าครุภัณฑ์

4.7 ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่น ๆ

4.8 ค่าสาธารณูปโภค

4.9 เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

4.10 รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทย กำหนดไว้

จากการกระจายอำนาจหน้าที่และภารกิจดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารราชการท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น รัฐได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นทั้งในด้านการพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหลายมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา

การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างแน่ชัด และการวางแผนถือได้ว่าเป็นกิจกรรมแรกของการบริหารงาน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีที่ดีที่สุด โดยมีผู้ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนไว้หลายท่านดังนี้

ความหมายของการวางแผน

การวางแผนเป็นขั้นแรกของกระบวนการบริหาร เป็นกระบวนการในการพิจารณาลักษณะองค์การในอนาคต การเลือกและปฏิบัติการที่มีประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต

สำนักพัฒนาบ้านเมือง (2534 : 4 ; อ้างถึงใน นที ดิษฐบรรจง. 2546 : 7) ให้ความหมายของการวางแผนพัฒนา (Development Planning) หมายถึง การกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ดำเนินงานหรือรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐานและการเมือง การบริหาร ทั้งนี้ โดยการนำปัญหา (Problem) ความต้องการ (Need) นโยบายหรือคำสั่ง (Policy or Directive) สนองตอบต่อความต้องการของนโยบายและพัฒนาศักยภาพ แล้วจึงกำหนดออกมาในรูปของแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขสภาพต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 4) ให้ความหมายเกี่ยวกับการวางแผน หมายถึงการกำหนดว่าจะทำอะไร อย่างไร แผนเป็นผลผลิตที่จะมีวิธีการทำที่แน่นอนชัดเจน มีขั้นตอนในเรื่องของกระบวนการวางแผน ซึ่งมีลักษณะ 2 ประการพอสรุปได้ดังนี้ คือ แผนที่ไม่ปรากฏรูปสัญลักษณ์ คือ แผนที่ไม่ได้ทำมาเป็นรูปร่างเป็นการคิดอยู่ในสมอง หรือในใจ ไม่ได้เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนอีกแผนหนึ่งเป็นแผน

อย่างเป็นทางการและเป็นขององค์กร แผนลักษณะนี้จะต้องบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีรูปแบบที่ชัดเจน ขั้นตอนการปฏิบัติต้องชัดเจน

กรมการปกครอง (2543 : 1) กล่าวว่า การวางแผนเป็นเทคนิคของการมองล่วงหน้าอย่างเป็นระเบียบ เป็นการพยากรณ์การปฏิบัติงานในอนาคตว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ทำเมื่อไร ทำที่ไหน เพื่อให้งานสำเร็จตามความประสงค์ เพื่อบรรเทาความเครียดในการใช้สมองให้น้อยลง ในการทำงาน แผนงานที่ดีย่อมเน้นถึงการป้องกันมิให้มีการล่าช้า มากกว่าการแก้ไขในภายหลัง เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความยุ่งยากหรืออุปสรรคที่จะพึงมี พร้อมทั้งกำหนดว่าขั้นใดบ้างที่จะบังเกิดผลตามต้องการและงานขั้นต่างๆ นี้ อะไรควรปฏิบัติก่อนหลัง ส่วนมากการวางแผนที่ได้ผลดีนั้น เป็นแผนงานที่จะต้องสามารถดัดแปลงแก้ไขได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงอยู่เป็นนิจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (ม.ป.ป. : 149 – 151) กล่าวว่า การวางแผน (Planning) จะเกี่ยวข้องกับการกำหนด (การเลือก) ภารกิจ (Mission) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ตลอดจนกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ซึ่งต้องอาศัยการตัดสินใจ การเลือกระหว่างทางเลือก ปฏิบัติในอนาคต ดังนั้นแผน (Plan) จะบอกเหตุผล (วิธีการ) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้ การวางแผน (Planning) แผนจะเป็นการสร้างสะพานเพื่อให้เดินไปถึงสิ่งที่ต้องการจากผลงานของการวางแผนจะได้แผนออกมา แผนจึงเป็นเครื่องมือ (วิธีการ) เพื่อให้บรรลุจุดหมาย

สมบัติ ชำรงรัฐวงศ์ (2544 : 55) ให้ความหมายของการวางแผน หมายถึง การวางแผนอนาคตไว้สำหรับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และความอยู่รอดขององค์กร นักบริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ ผู้นำประเทศและผู้บริหารต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญ ซึ่งเป็นการที่จะนำพาให้ประเทศและองค์กรประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนของการวางแผน

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 : 21-24) ได้กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการวางแผน (Step in Planning Process) ไว้รวม 7 ขั้นตอน คือ

1. การตั้งข้อสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การพัฒนากลยุทธ์
4. การสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง
5. การกำหนดแผนปฏิบัติงาน
6. การปฏิบัติตามแผน
7. กลไกของข้อมูลย้อนกลับ

องค์ประกอบของการวางแผน

องค์ประกอบของการวางแผน มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้การบริหารเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะหากบุคคล หน่วยงานไม่เข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการในการวางแผนแล้ว การบริหารงานนั้น ก็อาจดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อาจทำให้สูญเสียทรัพยากรการบริหารอย่างไร้ประโยชน์ ซึ่งได้มีผู้ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวางแผนไว้ดังนี้ กรมการปกครอง (2543 : 2-3) กล่าวถึงองค์ประกอบของการวางแผนที่สำคัญ 7 ประการ คือ

1. การวางแผนเป็นกระบวนการ หมายความว่า การวางแผนเป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่ต้องการกระทำติดต่อกันไปเป็นระยะ ๆ โดยมีให้ขาดตอนหรือหยุดนิ่ง ทั้งนี้เพราะแผนจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้คำว่ากระบวนการ ยังมีความหมายที่ลึกซึ้งถึงการผสมผสานกันอย่างได้สัดส่วนขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้า ของระบบ ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งพลังงานที่ช่วยให้ทรัพยากรนำเข้ดังกล่าวจัดรูปความสัมพันธ์และเกิดปฏิกิริยาที่ทำให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

2. การเตรียมการ หมายถึง การเตรียมข้อมูลบุคลากร ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการวางแผน และปฏิบัติตามแผนและยิ่งกว่านั้น ยังหมายถึง การเตรียมอำนาจ ให้กับบุคคลและองค์การที่ทำหน้าที่ในการวางแผน เพื่อผลักดันให้แผนเป็นความจริงและหน่วยปฏิบัติรับเอาไปปฏิบัติได้

3. ชูค คำว่า ชูค ในที่นี้ หมายถึง ชูคของข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจทั้งนี้เพราะการวางแผนไม่อาจตัดสินใจด้วยข้อมูลชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้ แต่จะต้องอาศัยข้อมูลเป็นชูคเพื่อศึกษาให้ครบถ้วนทั้งส่วนที่เป็นผลได้และส่วนที่เสียไปเมื่อทำโครงการหรือแผนงานนั้น

4. การตัดสินใจเพื่อการกระทำ หมายความว่า การวางแผนจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติด้วย

5. ในอนาคต หมายความว่า การวางแผนเป็นการคาดการณ์และเครื่องมือในการคาดหวังกอนาคตที่แม่นยำจริงๆ

6. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หมายความว่า การวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน

7. โดยวิธีที่ดีที่สุด หมายความว่า การวางแผนจะต้องมุ่งหาทางเลือกที่จะกระทำทำให้แผนนั้นบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีที่ง่าย ใช้ทรัพยากรน้อยและเวลาที่สั้นที่สุด

จากความหมายข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การวางแผนเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารงานเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีที่ดีที่สุด และเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์การ กำหนดภารกิจและกิจกรรม โดยการนำปัญหา ความต้องการ นโยบาย ระเบียบ คำสั่ง ศักยภาพขององค์การและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ตัดสินใจและวินิจฉัยทางเลือกในอนาคตเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่

วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหา สนองความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพขององค์กรได้

การวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าให้บรรลุภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในอนาคต ซึ่งการที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทางทิศทางใดนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนด วิสัยทัศน์ หรือภาพในอนาคต และแปลงมาสู่การปฏิบัติ ดังนั้นระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2538 จึงได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท คือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี (กระทรวงมหาดไทย. 2548 : 6)

การวางแผนยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่น ที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น แต่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นแผนระยะยาวที่กำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (กระทรวงมหาดไทย : ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2548 : 7-8) มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ดังนั้น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแล้ว ต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินการให้เหมาะสมเพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

2. จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนา รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยอาจจัดในคราวเดียวกับการประชุมประชาคมท้องถิ่นเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาทั้งสองประเภทให้ประชาคมท้องถิ่นทราบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ และนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาแต่ละประเภทได้อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ

3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พิจารณาจากปัญหา ความต้องการของประชาชน นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การพัฒนารองจังหวัด กลุ่มจังหวัด คำ แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติข้อมูลพื้นฐานจากหน่วยงานต่างๆ

4. ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย

4.1 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ความต้องการการวิเคราะห์ ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนา และแนวทางการพัฒนา

4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนให้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ โดยพิจารณานำปัญหา ความต้องการของชุมชนมาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองเป็นการกำหนดขอบเขตหรือ ประเภทของกิจกรรมที่ควรค่าแก่การดำเนินงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.3 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์และ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองเป็นการกำหนดปริมาณหรือสิ่ง ที่ต้องการให้บรรลุในแต่ละแนวทางการพัฒนา โดยมีเงื่อนไขเรื่องเวลาที่ต้องการทำ ปริมาณที่ต้องการ คุณภาพ สถานที่ ความเป็นไปได้ ซึ่งจะสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จเพื่อใช้ในกระบวนการติดตามและ ประเมินผลความสำเร็จของแผนได้

4.4 ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองและประกาศใช้แผน ยุทธศาสตร์การพัฒนารอง สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้เสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองต่อสภา องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบ แล้วนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงพิจารณาอนุมัติ ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะนำผลที่ได้ จากขั้นตอนที่มาดำเนินจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองท้องถิ่นตามเค้าโครงที่กำหนด แล้วนำเสนอต่อ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประชาคมเมืองเพื่อพิจารณาและปรับปรุงก่อนนำเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอขอรับอนุมัติจากสภาท้องถิ่นตามลำดับ เมื่อสภาท้องถิ่นอนุมัติแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจึงประกาศ ให้แผนต่อไป (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 : 16)

4.5 เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองแล้วให้ผู้บริหาร ท้องถิ่นนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนใน ท้องถิ่นนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนใน ท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันภายในสิบห้าวัน นับแต่วันประกาศใช้ และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า สามสิบวัน

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบาย การพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณา นำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นการกำหนดขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย (2548 : 16)

การวางแผนพัฒนาสามปี

เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยมีแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 : 16)

1. การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจทบทวนจากแผนพัฒนาสามปีที่มีอยู่เดิม โดยพิจารณาปรับปรุง กำหนดรายละเอียด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย งบประมาณ หรือการจัดลำดับความสำคัญของโครงการใหม่
2. จัดทำแผนพัฒนาสามปีให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดและแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายการพัฒนา
3. เสริมสร้างทุนเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพและความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์ และคุณค่าของชาติ ทั้ง ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเหมือนเสาเข็มหลักในการพัฒนาประเทศได้อย่างมั่นคง
4. นำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2.ค.) และข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
5. การดำเนินงานเบื้องต้น ชุมชนนำอยู่ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม 5 มิติ คือ มิติเมืองปลอดภัย มิติเมืองสะอาด มิติเมืองคุณภาพชีวิต มิติเมืองธรรมาภิบาล และมิติเมืองวัฒนธรรม
6. ให้คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากที่ดินประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสม ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำผังเมืองหรือผังตำบลใหม่แล้ว ให้ใช้ผังเมือง หรือผังตำบลเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
7. ให้คำนึงถึงหลักการบูรณาการโครงการ ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่น ๆ
8. แผนพัฒนาสามปี จะมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดของโครงการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา ดังนั้น ในการจัดทำโครงการให้คำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่ใกล้เคียงความจริงและในการจัดทำโครงการให้มีการจัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนของโครงการ กล่าวคือ โครงการที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและมีความจำเป็นเร่งด่วนมากต้องนำไปปฏิบัติก่อน โดยอาจแยกประเภทของโครงการอย่างน้อยเป็น 3 ประเภท

8.1 โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง

8.2 โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนให้หน่วยงานอื่นดำเนินการตามที่มีระเบียบ กฎหมาย กำหนดไว้

8.3 โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

9. ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดย

9.1 สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนชุมชนเกิดขึ้นในทุกพื้นที่ โดยการให้คำแนะนำในการจัดทำ ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ สนับสนุนข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนชุมชน สนับสนุนการจัดเวทีประชาคม และพิจารณานำโครงการกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกับชุมชน หรือโครงการกิจกรรมที่เกินขีดความสามารถของชุมชนมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี

9.2 พิจารณานำโครงการ กิจกรรมที่เป็นปัญหาความต้องการของประชาชนจากการจัดเวทีประชาคม และพิจารณานำโครงการกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกับชุมชน หรือโครงการกิจกรรมที่เกินขีดความสามารถของชุมชนมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี

9.3 ให้ความสำคัญกับหลักการทำงานของคณะรัฐมนตรี โดยยึดหลัก 4 ป. คือ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด ประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

10. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีและคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี

11. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

12. เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีแล้ว ให้นำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันภายในสิบห้าวัน นับแต่วันประกาศใช้และปิดประกาศไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปีเป็นการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาสามปี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการ 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

(1) หน่วยงานที่รับผิดชอบ การจัดทำแผนพัฒนาเข้าพบผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ แจ้งโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนา

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา จะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนว

ทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด/อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการการพัฒนาท้องถิ่น

(2) จัดประชุมประชาคมท้องถิ่นร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำการทบทวนและคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(3) เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว เวทีการประชุมร่วมการพิจารณาว่าจะมีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

(4) โครงการ/กิจกรรมที่พิจารณาอาจมีจำนวนมาก ดังนั้น ในขั้นตอนนี้

- พิจารณาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์หรือระหว่างแนวทางการพัฒนา
- ให้พิจารณานำโครงการ/กิจกรรมจากแผนชุมชนที่เกินขีดความสามารถในการดำเนินการของชุมชนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนยุทธศาสตร์พัฒนามาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

- มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมเพื่อที่จะบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีได้อย่างเหมาะสม และเพื่อทำแผนพัฒนาสามปีในช่วงถัดไป

- การกำหนดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ทรัพยากรการบริหาร โครงการที่สามารถดำเนินการได้เอง โครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่คัดเลือก

(2) การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

(1) คัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนา มาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

(2) พิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา โดยพิจารณา

- ความจำเป็นเร่งด่วน
- ขีดความสามารถทางทรัพยากรการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ความเชื่อมโยงของกิจกรรมและระยะเวลาที่จะดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

โดยพิจารณาคัดเลือกโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีมาจัดทำรายละเอียดโครงการในด้านเป้าหมายผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องทำในปีแรกเพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 6 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

ส่วนที่ 5 บัญชีโครงการพัฒนา

ส่วนที่ 6 การติดตามและประเมินผลการนำแผนพัฒนาสามปีไปปฏิบัติ

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดเวทีประชาคม ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาสามปี และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากที่ประชุม แล้วนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ต่อไป

(3) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาสามปีที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

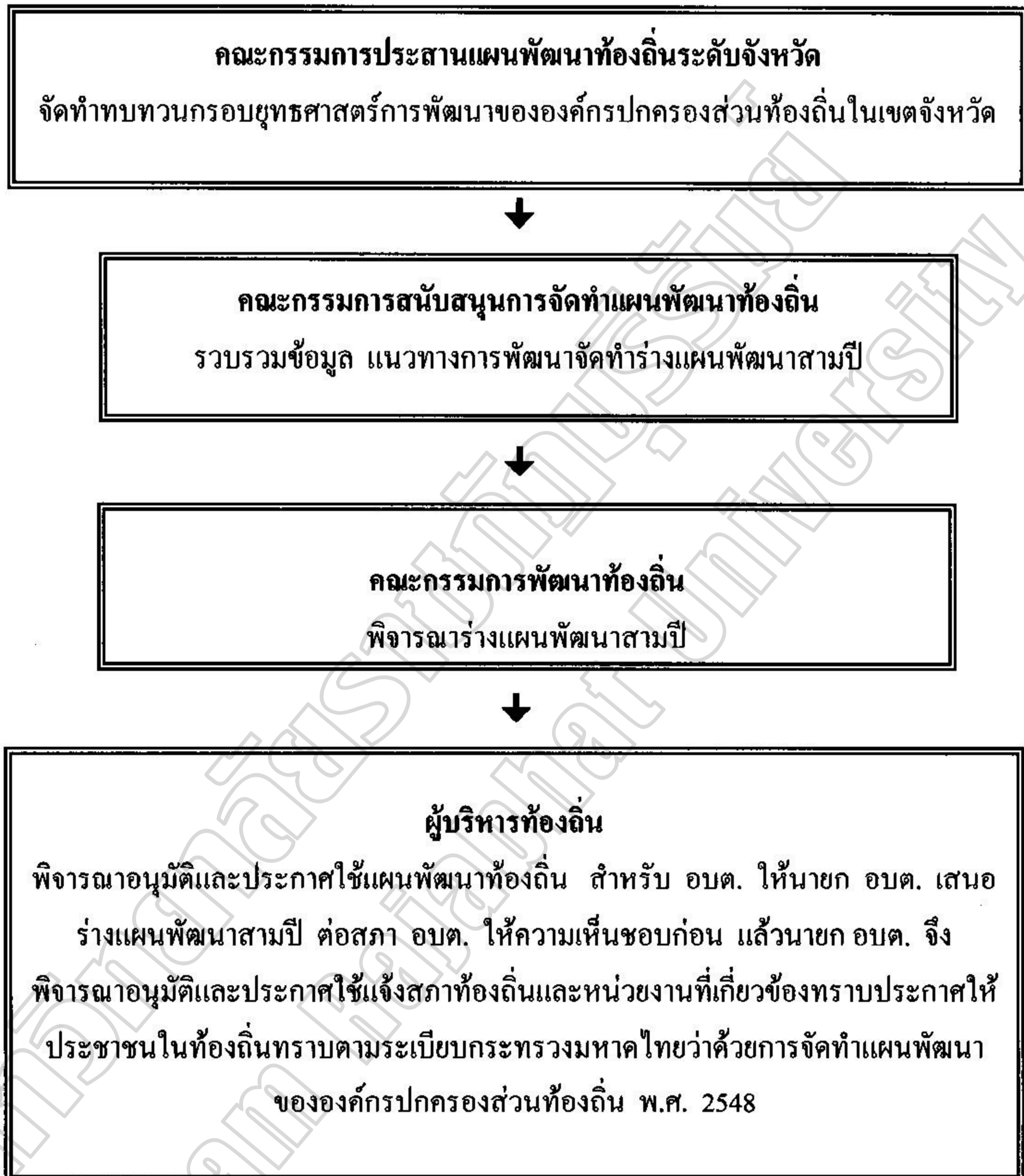
ขั้นตอนที่ 7 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี

(2) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติ/ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

(3) เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่นส่งแผนพัฒนาสามปีให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอเพื่อดำเนินการต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น : 2550 ข)

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ที่มา : กระทรวงมหาดไทย (2548 : 17)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสาน
แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ให้เป็นปัจจุบันดังนี้ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่า
ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548. ออนไลน์ : 2554)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 มาตรา 16 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกำหนด
แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา
องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

“สภาท้องถิ่น” หมายความว่า สภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาเมืองพัทยาสภา
องค์กรบริหารส่วนตำบล และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารส่วน
จังหวัดคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหาร
ส่วนตำบลและคณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการ
สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา
เทศบาลคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ
แผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการ
ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการติดตามและประเมินผล
แผนพัฒนาเทศบาลคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการติดตามและ

ประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“อำเภอ” หมายความว่า ความรวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“สมาชิกสภาท้องถิ่น” หมายความว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภา
เทศบาลสมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“นายอำเภอ” หมายความว่า รวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ปลัดเทศบาลปลัดเมืองพัทยา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่
มีกฎหมายจัดตั้ง

“หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน” หมายความว่า ผู้อำนวยการกองแผนและ
งบประมาณผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน หัวหน้ากองวิชาการและแผน หัวหน้างานวิเคราะห์
นโยบายและแผนหัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกันกับตำแหน่ง
ดังกล่าว

“พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ข้าราชการส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานเมือง
พัทยา พนักงานส่วนตำบล และ พนักงานหรือข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมาย
จัดตั้ง

“แผนพัฒนา” หมายความว่า รวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผน
ชุมชน

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน
โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุม
ระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

“แผนการดำเนินงาน” หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

“โครงการพัฒนา” หมายความว่า โครงการที่มีวัตถุประสงค์สนองต่อแผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้

“การแก้ไข” หมายความว่า การแก้ไขข้อผิดพลาดในแผนพัฒนาหรือแผนการดำเนินงานให้
ถูกต้องโดยไม่ทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญเดิมเปลี่ยนแปลงไป

“การเพิ่มเติม” หมายความว่า การเพิ่มเติมแผนงาน โครงการที่ไม่มีอยู่ในแผนพัฒนาสามปี
ให้ปรากฏไว้ในแผนพัฒนาสามปี

“การเปลี่ยนแปลง” หมายความว่า การทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของแผนพัฒนา
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัย
ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่ดำเนินการให้
เป็นไปตามระเบียบนี้ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบ
นี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัด แล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบภายในสิบห้าวัน
นับแต่วันที่ยกเว้นหรือผ่อนผัน

ข้อ 6 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับระเบียบ ว่าด้วย
การประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด 1

องค์กรจัดทำแผนพัฒนา

ข้อ 7 องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- (2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อ 8 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหารท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
(2) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน	กรรมการ
(3) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
(4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
(5) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน	กรรมการ
(6) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน	กรรมการ
(7) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการและเลขานุการ

(8) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการตามข้อ 8

(3) (4) (5) และ (6) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 9 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) ปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการ

(2) หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กรรมการ

(3) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ

(4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน กรรมการและเลขานุการ

(5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการตามข้อ 9 (3) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

(1.1) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง

(1.2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(1.3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชน โดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

(1.4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด

(1.5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(1.6) แผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

(2) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนาในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการ ไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

- (3) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน
- (4) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (2)
- (5) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (6) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร
- (7) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่

ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

ข้อ 11 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างแผนการดำเนินงาน และจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (1)

ข้อ 12 การประชุมของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผล คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด แล้วแต่กรณีจึงจะเป็นองค์ประชุมให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมการวินิจฉัยชี้ขาดของการประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 2

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ 13 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติตาม (1) และ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (2) ถึง (7) ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบพฤติกรรมได้
- (2) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น
- (3) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
- (4) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่ตนเป็นกรรมการ

- (5) ดิฉยาเสพตคคให้โทษ
- (6) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(7) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปและพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

ข้อ 14 ผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 15 ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ครบวาระการดำรงตำแหน่ง
- (2) ตาย
- (3) ลาออก โดยยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการที่ตนดำรงตำแหน่ง
- (4) คณะกรรมการที่ผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งอยู่เห็นว่ามิเหตุอันควรและมีมติจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามให้ออก

(5) มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 13

หมวด 3

การจัดทำแผนพัฒนา

ข้อ 16 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

ข้อ 17 การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหาความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

ข้อ 18 แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอได้ เมื่อมีการขยายเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ข้อ 19 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้
เล่ม 122 ตอนพิเศษ 115 ง ราชกิจจานุเบกษา 17 ตุลาคม 2548

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

ข้อ 20 ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่จัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการจัดทำร่างแผนพัฒนาตามระเบียบนี้

หมวด 4

การแก้ไข การเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนา

ข้อ 21 การแก้ไขแผนพัฒนาเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ 22 การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและ

ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ 23 การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคำดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- (1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- (2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น
- (3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

หมวด 5

การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ

ข้อ 24 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้ และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 25 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

ข้อ 26 การจัดทำแผนการดำเนินงานให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- (1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน เสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- (2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน แล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศเป็นแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันและต้องปิดประกาศไว้อย่างน้อยสามสิบวัน

ข้อ 27 แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้นหรือภายใน

สามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการจากหน่วยราชการ ส่วนกลางส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณนั้นการขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

หมวด 6

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

ข้อ 28 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
- (2) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (3) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
- (5) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

กรรมการตามข้อ 28 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้ ข้อ 29 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (2) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (3) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหาร

ท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปีคประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

- (4) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ หรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนด ขอบข่าย และรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

- (2) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน
- (3) หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล
- (4) ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล

รายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตามและประเมินผล เพื่อประเมินผลการรายงานผล เสนอความเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(5) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปีคประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 31 เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม โดยเฉพาะกาล

ข้อ 32 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนปฏิบัติการ ที่มีอยู่เดิมก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลในการประกาศใช้ ให้มีผลใช้ได้ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2548

สมชาย สุนทรวัฒน์

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ในส่วนของบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กล่าวว่า ในฐานะหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนชุมชนและนำแผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติ สรุปแนวทางการดำเนินงานเป็นขั้นตอนได้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 ข.)

การเตรียมการจัดทำแผน

1. เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาชน กำหนดพื้นที่ กลไก การดำเนินงานและแบ่งความรับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน จึงจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ
2. ทำความเข้าใจกับบุคลากรในองค์กร ทั้งภาคการเมือง และข้าราชการท้องถิ่น
3. ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาชน ทำความเข้าใจการดำเนินงานในพื้นที่กับ ผู้นำชุมชนและประชาชน
4. ร่วมคัดเลือกแกนนำประชาชนในพื้นที่เพื่อส่งเข้ารับการฝึกอบรมเป็นวิทยากร กระบวนการ แผนชุมชน
5. สนับสนุนการจัดเตรียมเวทีสร้างความเข้าใจทุกภาคส่วนในชุมชน

การจัดทำแผนชุมชน

1. สนับสนุนให้วิทยากรแผนชุมชน หน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาชนดำเนินการในพื้นที่ชุมชน
 2. นำข้อมูลการพัฒนาในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมสังเคราะห์กับข้อมูลครัวเรือน และข้อมูลชุมชน
 3. ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลการพัฒนาของส่วนราชการเข้าร่วมสังเคราะห์กับข้อมูลรายครัวเรือน และข้อมูลชุมชน
 4. สนับสนุนให้คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และส่งนักวิชาการด้านแผนพัฒนาเข้าร่วมเวทีสังเคราะห์ข้อมูล จากปัญหาความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญ กำหนดแผนงาน โครงการ ขอร่างแผนชุมชน
 5. สนับสนุนการจัดเวทีนำร่างแผนชุมชนเข้าสู่กระบวนการประชาคมของชุมชนเพื่อรับรองเป็นแผนชุมชนระดับหมู่บ้าน
 6. จัดให้มีเวทีสังเคราะห์แผนชุมชนระดับหมู่บ้าน / ชุมชน เป็นแผนชุมชนระดับตำบลและระดับเทศบาล
 7. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเวทีพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอและมีการปรับแผนชุมชนทุกปี
- การนำแผนชุมชนสู่การปฏิบัติ**

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำข้อมูล ปัญหา ความต้องการที่ได้มาจากการระดับสมองจากแผนชุมชนที่จัดทำเสร็จแล้วมาประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา)
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณานำโครงการ กิจกรรม ตามความจำเป็นที่เกินศักยภาพของชุมชน มาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนพัฒนาสามปี) เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณ อันเป็นการนำแผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติอีกทางหนึ่ง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาแผนชุมชนในส่วนที่เกินอำนาจหน้าที่หรือฐานะทางการคลังของเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อส่งให้หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาคือหรือบูรณาการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยขอกล่าวถึงบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟโดยสังเขปดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ. 2554 :4-8)

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เดิมเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบสภาตำบลมาก่อน และได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดและกระทรวงมหาดไทย โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารสูงสุด

สภาพทางกายภาพ

ที่ตั้งของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ตั้งอยู่เลขที่ 154 หมู่ 4 บ้านโนนมาลัย ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอคูเมือง ซึ่งมีระยะห่างจากคูเมือง 18 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ประมาณ 28 กิโลเมตร

พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ มีเนื้อที่ทั้งหมด 58 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 36,250 ไร่ มีอาณาเขตติดกับตำบลต่างๆ มีดังนี้

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดกับ	ตำบลแคนคง กิ่งอำเภอแคนคง
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดกับ	ตำบลถลุงเหล็ก อำเภอเมือง
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดกับ	ตำบลคูเมือง อำเภอคูเมือง
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดกับ	ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง

ลักษณะภูมิประเทศ ตำบลหินเหล็กไฟเป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอน ประชาชนจะมีปัญหาเรื่องน้ำใช้ในการเกษตรฤดูแล้งจะแล้งมาก

บริการสาธารณะในชุมชน

- โทรศัพท์
- หอกระจายข่าว
- ประปาหมู่บ้าน 13 แห่ง

สภาพทั่วไปทางสังคม

- มีโรงเรียนประถมศึกษา (อนุบาล – ป. 6) จำนวน 5 แห่ง
- โรงเรียนขยายโอกาส (อนุบาล – ม. 3) จำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนเกณฑ์ จำนวน 5 แห่ง
- คนในชุมชนศึกษาต่อระดับสูงขึ้นไป
 1. วิทยาลัยเทคนิคคูเมือง
 2. วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์
 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชาวบ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร		รวม
		ชาย	หญิง	
4	โนนมาลัย	494	495	986
5	หัวฝาย	366	385	751
6	โสกนาค	256	228	484
7	คูบัว	361	366	727
8	การะโก	350	339	689
9	ตาหล้า	281	315	596
10	ท่าม่วง	227	216	443
11	หนองหัวช้าง	109	99	208
12	หนองไผ่	15	9	24
13	โคกก่อง	114	119	233
15	โสกคู	196	191	387
16	สามศิลา	215	197	412
17	ตาหล้าน้อย	179	164	343
รวม		3,160	3,123	6,283

จำนวนประชากร

รวม

6,283

คน

จำนวนครัวเรือน

รวม

1,525

ครัวเรือน

สุขภาพอนามัยของประชาชน

- ชุมชนใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ ในตำบล เช่น หัวขม้น , หัวตึก , หัวเกียบิน , หนองรักษ์ หนองตาหล้า เป็นต้น
- มีน้ำประปาในชุมชนใช้
- ชุมชนใช้น้ำประปาทุกครัวเรือน
- ชาวบ้านมีส้วมที่ถูกสุขลักษณะถูกหลักสุขาภิบาล ครอบคลุมครัวเรือน
- ชาวบ้านไปใช้บริการสุขภาพอนามัยในสถานี่ต่าง ๆ ดังนี้
 1. สถานีอนามัยประจำตำบล
 2. โรงพยาบาลคูเมือง
 3. โรงพยาบาลบุรีรัมย์
 4. โรงพยาบาลเอกชน

วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

- ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ
- มีงานประจำปี คือ
 1. งานประเพณีบุญบั้งไฟ
 2. งานวันสงกรานต์
 3. งานลอยกระทง
- ชาวบ้านเดินทางออกนอกชุมชนโดยยานพาหนะต่างๆ ดังนี้
 1. รถโดยสารประจำทาง
 2. รถปิคอัพ

ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพประชากรในตำบลหินเหล็กไฟ ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพ ดังนี้

- อาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์
- อาชีพรับจ้าง ส่วนมากจะรับจ้างทำไร่ที่บ้านตัวเอง แต่มีบางส่วนที่ต้องออกไปทำงานที่กรุงเทพฯ ฯ นอกฤดูเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว
- อาชีพอื่น ๆ เช่นค้าขาย รับราชการ
- แหล่งเงินกู้มาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้
 1. กองทุนหมู่บ้าน
 2. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 3. องค์กรบริหารส่วนตำบล

สภาพการปกครอง องค์กรบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีการจัดโครงสร้างองค์กร ดังนี้

1. **ฝ่ายนิติบัญญัติ** หรือสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน มี นายวิเชียร เนตรศักดิ์ เป็นประธานสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ นายเดช แสนโคตร เป็นรองประธานสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

2. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย

นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล คนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งรองนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน และแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน โดยให้นายกองค์กรบริหารส่วนตำบลควบคุม และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์กรบริหารส่วนตำบล

3. ส่วนราชการภายใน อบต. มี 6 ส่วน

- สำนักปลัด อบต. มี ปลัด อบต. หินเหล็กไฟ เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบดูแลงานทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ส่วนการคลัง
- ส่วนโยธา
- ส่วนการศึกษา
- ส่วนสาธารณสุข
- ส่วนสวัสดิการและสังคม

อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลหินเหล็กไฟ มี 3 ประเภท

- พนักงานส่วนตำบล	จำนวน	14	คน
- ลูกจ้างประจำ	จำนวน	2	คน
- พนักงานจ้างภารกิจ	จำนวน	18	คน
- พนักงานจ้างทั่วไป	จำนวน	5	คน
รวม	จำนวน	39	คน

สภาพปัญหาและความต้องการ

- ชุมชนมีปัญหาเรื่องเส้นทางคมนาคม
- ปัญหาเรื่องผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ
- ปัญหาหนี้สินครัวเรือน
- ปัญหาการอพยพแรงงาน

ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาหนี้สินครัวเรือนซึ่งสาเหตุเกิดจากการกู้ยืมเงินจากนายทุน / หน่วยงานของรัฐต้องการแก้ปัญหาโดยการจัดให้มีการส่งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพและสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎีมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ (2544 : 77) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาคมภายในท้องถิ่น พบว่าก่อนการดำเนินการแทรกแซงประชาคมตำบล ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจต่าง ๆ มีปัญหาในการมีส่วนร่วมและปัญหาความต้องการ แต่หลังจากการดำเนินการแทรกแซงประชาคมแล้ว พบว่าการแทรกแซงประกอบด้วย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน จัดเวทีประชาคมตำบล และนิเทศติดตามผล เป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาคมพัฒนาเปลี่ยนแปลงคือ การพัฒนาความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประชาคมมีส่วนร่วมดีขึ้น สามารถค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาของหมู่บ้าน พบว่าประชาชนมีระดับความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดเวทีประชาคมตำบล เพื่อเสนอปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และปัญหาความต้องการการสนับสนุนของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีระดับปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาระดับปานกลาง ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมการแทรกแซงต่าง ๆ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ ทำให้ปัญหาของประชาคมในการจัดทำแผนลดน้อยลง

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่ยังมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วน ยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบฯ กำหนด สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

สาขันธ์ ภิรมย์กิจ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของเทศบาลตำบลหนองบัวระเหวในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทเทศบาลในการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน

จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านร่วมวางแผนพัฒนาเทศบาลด้านร่วมปฏิบัติงานและด้านการตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

วีระชัย คำล้าน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการติดตามผลและด้านการร่วมรับประโยชน์ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการร่วมดำเนินการ

ธเนศ ปราบพยัคฆา (2551 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการคัดเลือกคณะกรรมการระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชนอยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามลักษณะของประชากร พบว่า ด้านอายุและอาชีพของประชาชนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนด้านเพศ ระดับการศึกษาและสถานภาพทางการสมรสของประชาชนที่แตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่าง

ปิยะรัตน์ สุขบรรณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเตรียมการจัดทำแผนและด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ภัทรนิษฐ์ เสาทอง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการดำเนินการ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ทองสุข บรรณาศักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเยือง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเยือง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด จะได้ดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและด้านการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้ อบต. ดำเนินโครงการเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้านใน อบต. และดำเนินโครงการด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการจัดเวทีประชาคมในแต่ละหมู่บ้านให้ประชาชนทราบมากกว่านี้ และประชาชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าประชุม รับรู้ในการวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาหมู่บ้านของตนเองได้มากกว่านี้

ธีรพิชญ์ บันลือทรัพย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านซบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านซบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าต่ำ ได้ดังนี้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านซบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือต้องการให้ผู้บริหารทางงบประมาณมาใช้ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน รองลงมา คือ โครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนา ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยเรื่องงบประมาณและสามารถดำเนินการตรวจสอบได้ ตามลำดับ

สรุปการศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีปัจจัยหลายๆ อย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมในเชิงบวก และเชิงลบที่กล่าวมาแล้วแต่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำไปใช้ปฏิบัติงานให้เกิดผลประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลให้ประชาชนที่มารับบริการเกิดความพอใจสูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการพัฒนาปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริงการบริหารการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 6,283 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน

ที่	ชื่อหมู่บ้าน/หมู่ที่	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
4	บ้านโนนมาลัย หมู่ที่ 4	986	57
5	บ้านหัวฝาย หมู่ที่ 5	751	44
6	บ้านโศกนาถ หมู่ที่ 6	484	28
7	บ้านคูบัว หมู่ที่ 7	727	42
8	บ้านการะโก หมู่ที่ 8	689	39
9	บ้านตาหล้า หมู่ที่ 9	596	35
10	บ้านท่าม่วง หมู่ที่ 10	443	26
11	บ้านหนองหัวช้าง หมู่ที่ 11	208	12
12	บ้านหนองไผ่ ที่หมู่ 12	24	1
13	บ้านโคกก่อง หมู่ที่ 13	233	14
15	บ้านโศกคู่ หมู่ที่ 15	387	22
16	บ้านสามศิลา หมู่ที่ 16	412	24
17	บ้านตาหล้าน้อย หมู่ 17	343	20
	รวม	6,283	364

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) จะมีคำตอบให้กา เครื่องหมาย ลงใน

ตัวอย่าง

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดและไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาสภาพปัญหา ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ รวมถึงศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนา การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามให้คณะกรรมการควบคุมค้นคว้าอิสระทำการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพ และปัญหา เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบได้แก่

2.4.1 ดร.ผดุงชาติ ยงค์ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.2 ดร.กระพั่น ศรีงาน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการควบคุมภาคินพนธ์ ทำการตรวจสอบ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมภาคินพนธ์ พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน ที่องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.7 นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8795 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ในเขตตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อแจกจ่ายแก่สมาชิกและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยส่งแบบสอบถามคืนที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน
3. ผู้วิจัยไปรวบรวมแบบสอบถามที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านด้วยตนเอง
4. จำนวนแบบสอบถามที่แจกไป จำนวน 364 ฉบับ ได้รับกลับคืน จำนวน 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอเป็นตาราง โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้านและโดยภาพรวม ประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ยดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี. 2530 : 79)

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง
5.51 - 6.00	มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4.51 - 5.00	มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
3.51 - 4.50	มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2.51 - 3.50	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.51 - 2.50	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1.00 - 1.50	ไม่มีส่วนร่วม

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดทำคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 ร้อยละ
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าสถิติจากข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามที่ผู้วิจัยได้แบ่งไว้ 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามดังปรากฏในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	364	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	195	53.57
1.2 หญิง	169	46.43
2. อายุ		
2.1 18 - 25 ปี	32	8.79
2.2 26 - 35 ปี	39	10.71
2.3 36 - 45 ปี	112	30.77
2.4 46 - 55 ปี	109	29.94
2.5 56 - 65 ปี	58	15.94
2.6 66 ปีขึ้นไป	14	3.85
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	178	48.90
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	42	11.54
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	95	26.10
3.4 ปวส./อนุปริญญา	29	7.97
3.5 ปริญญาตรีขึ้นไป	17	4.67
3.6 อื่น ๆ (โปรราระบุ)	3	0.82
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกรรม	256	70.33
4.2 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	14	3.85
4.3 รับจ้าง	55	15.11
4.4 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	7.69
4.5 อื่น ๆ (โปรราระบุ.....)	11	3.02

ตาราง 3 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
5. รายได้ต่อเดือน		
5.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	235	64.56
5.2 5,000 – 8,000 บาท	110	30.22
5.3 8,000 – 11,000 บาท	12	3.30
5.4 11,001 บาท ขึ้นไป	7	1.92

จากตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 364 คน เป็นชายจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 53.57 เป็นหญิง จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 46.43

เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 36 – 45 ปี มีจำนวน มากที่สุด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 รองลงมา คือ 46 -55 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 29.94 ส่วนที่มีจำนวน น้อยที่สุด คือ 66 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.82

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า เกษตรกรรมมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 70.33 รองลงมา คือ รับจ้าง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 15.11 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อื่นๆ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.02

เมื่อจำแนกตามระดับรายได้ พบว่า รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 64.56 รองลงมาคือ 5,000 – 8,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 30.22 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ รายได้ 11,001 ขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.92

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังแสดงในตาราง 3-6 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ลักษณะการมีส่วนร่วม			
1. ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา	4.35	1.36	ปานกลาง
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนา	4.17	1.43	ปานกลาง
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.45	1.66	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.99	1.48	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับ ดังนี้ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{X} = 4.35$) ด้านการจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{X} = 4.17$) และ ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา			
1. ท่านได้มีส่วนร่วมรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการและแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนา รวมทั้งการเสนอปัญหาการจัดทำแผนพัฒนา	4.31	0.99	ปานกลาง
2. ท่านได้ร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมเพื่อเป็นคณะกรรมการพัฒนาของอบต. ในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต.	4.26	1.02	ปานกลาง
3. ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการระบุปัญหาและความต้องการระบุปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของท่าน	4.37	0.96	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ	4.52	2.87	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน	4.36	0.96	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.35	1.36	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ ข้อ 3. ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการระบุปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของท่าน ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. ท่านได้ร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมเพื่อเป็นคณะกรรมการพัฒนาของอบต. ในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. ($\bar{X} = 4.26$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดทำ
แผนพัฒนาโดยภาพรวมและรายชื่อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการจัดทำแผนพัฒนา			
6. ท่านได้เข้าร่วมประชุมรับฟังการประเมินสถานการณ์ การชี้แจงวัตถุประสงค์และจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่นำเสนอในการจัดทำแผนพัฒนา	4.29	0.99	ปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมกับทาง อบต. ในการประชาสัมพันธ์ให้ทราบวันเวลาที่ออกประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนา	4.15	1.00	ปานกลาง
8. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของหมู่บ้านที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม	4.23	0.98	ปานกลาง
9. ท่านให้ความร่วมมือช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนพัฒนา อบต.	4.32	2.30	ปานกลาง
10. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อเลือกคณะกรรมการพัฒนา อบต. ที่จะเป็นตัวแทนในการจัดทำแผนพัฒนา อบต.	4.20	1.10	ปานกลาง
11. ท่านมีส่วนร่วมที่จะเสนอโครงการตามต้องการ เพื่อให้ได้รับการบรรจุลงในแผนพัฒนาของอบต.	4.25	0.99	ปานกลาง
12. ท่านได้มีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. เพื่อพิจารณาแผนพัฒนา	3.80	1.41	ปานกลาง
13. ท่านได้มีส่วนร่วมในการระดมทุนหรือให้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ	4.17	3.56	ปานกลาง
14. ท่านได้มีส่วนร่วมออกเสียงเพื่อเลือกโครงการที่สำคัญที่สุดของหมู่บ้านเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต.	4.14	1.02	ปานกลาง
15. ท่านร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้าน	4.18	1.00	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.17	1.43	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 9. ท่านให้ความร่วมมือช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนพัฒนา อบต. ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ ข้อ 6. ท่านได้เข้าร่วมประชุมรับฟังการประเมินสถานการณ์ การชี้แจงวัตถุประสงค์และจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่นำเสนอในการจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 12. ท่านได้มีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. เพื่อพิจารณาแผนพัฒนา ($\bar{X} = 3.80$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผลโดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ลักษณะการมีส่วนร่วม			
ด้านการติดตามและประเมินผล			
16. ท่านได้เข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของ อบต.	3.69	2.44	ปานกลาง
17. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการตามแผนพัฒนา อบต.	3.73	1.23	ปานกลาง
18. ท่านมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทุกปี	3.97	2.39	ปานกลาง
19. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของ อบต.	3.47	1.44	น้อย
20. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต.	3.84	2.97	ปานกลาง
21. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติตามโครงการ / ความสำเร็จในการปฏิบัติตามโครงการ / กิจกรรม งบประมาณต่างๆ จาก อบต.ที่ดำเนินการว่าประสบความสำเร็จ	3.71	1.22	ปานกลาง
22. ท่านได้มีส่วนร่วมในการควบคุม การใช้ทรัพย์สินของ อบต.	3.47	3.47	น้อย

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
23. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง เช่นเปิดซองสอบราคา /ประกวดราคาและตรวจรับงานจ้างในโครงการต่าง ๆ ของ อบต.	2.61	1.65	ปานกลาง
24. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา อบต.20. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต.	3.09	1.45	ปานกลาง
25. ท่านมีส่วนร่วมการติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนา อบต.	3.40	1.28	น้อย
26. ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบว่า อบต.นำโครงการกิจกรรมที่เป็นข้อเสนอของหมู่บ้านท่านไปบรรจุลงในแผนพัฒนา อบต.	3.19	1.37	น้อย
27. ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการจัดทำโครงการพัฒนาการบริการสาธารณะ ที่เป็นข้อเสนอของประชาคมไปจัดทำ แผนพัฒนา อบต.	3.30	2.04	น้อย
28. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนพัฒนา อบต.	3.11	1.41	น้อย
29. ท่านมีส่วนร่วมในการปรับแผนงาน โครงการเพื่อการจัดทำแผนฯในปีต่อไป	3.41	1.37	น้อย
30. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของบริหารงานของ อบต.	2.80	1.50	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.45	1.66	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ด้านการติดตามและประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 23. , 24. อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 18. ท่านมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทุกปี ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมา คือ ข้อ 20. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต. ($\bar{X} = 3.84$)

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 23. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง เช่นเปิดซองสอบราคา/ประกวดราคาและตรวจรับงานจ้างในโครงการต่าง ๆ ของ อบต. ($\bar{X} = 2.61$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังปรากฏในตาราง 7 ดังนี้

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ต้องการให้โครงการทุก โครงการที่ประชาชนเสนอในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน	17	39.53
2	ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาโครงการให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง	16	37.21
3	ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน	10	23.26
	รวม	43	100

จากตาราง 8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้โครงการทุกโครงการที่ประชาชนเสนอในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 39.53 รองลงมา คือ ต้องการให้ประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 37.21 และ ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 23.26 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8795
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง จำนวน 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการติดตาม และประเมินผลอยู่น้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ดังนี้ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และ ด้านการติดตาม และประเมินผล

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้โครงการทุกโครงการที่ประชาชนเสนอในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน รongลงมา คือ ต้องการให้ประชาสัมพันธการดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง และ ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวทางที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และมีประเด็นที่ค้นพบอันเป็นข้อมูลให้องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ นำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ไม่เห็น

ประโยชน์ ไม่ให้ความสำคัญ และไม่สนใจในการจัดทำแผนพัฒนา ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม จะให้ผู้นำหมู่บ้านและ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเรื่องการจัดทำแผน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย คำล้าน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมและระดับการศึกษาขี้น้อย จึงไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเตรียมการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงไม่ยอมเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ สุขบรรณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแยมวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแยมวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ ไม่เห็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา ไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาจึงทำให้การเข้าร่วมจัดทำแผนมีไม่มากหรืออาจยังไม่เห็นประโยชน์ในอนาคตในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสุข บรรณศักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเอื้อง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความแตกต่างกัน ประกอบกับบริบทของท้องถิ่นที่แตกต่างกันอีกด้วย

2.3 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนขาดความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในการติดตามและประเมินผลเมื่อโครงการเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนเองแล้วถือว่าโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่ากระบวนการติดตามและประเมินผลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการติดตามและประเมินผลน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ภทรนิษฐ์ เสาทอง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้โครงการทุกโครงการที่ประชาชนเสนอในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้เนื่องจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนจำกัด ประกอบกับรัฐบาลได้มีการจัดสรรเงินงบประมาณน้อย จึงส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินโครงการทุกโครงการที่มาจากข้อเสนอของที่ประชุมหมู่บ้านได้ทุกโครงการ ทำให้การบริหารงานไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงทำให้ประชาชนเห็นว่าโครงการบางโครงการไม่ได้บรรลุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพิชญ์ บันลือทรัพย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือ โครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนา ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยเรื่องงบประมาณและสามารถดำเนินการตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จึงสรุปประเด็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาและแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา และ ด้านการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ต้องส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ ซึ่งแจ้งถึงความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น เพื่อจะทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลจะได้รับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้เข้าใจ

ถึงบทบาทหน้าที่ความสำคัญของตนเองในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

1.2 จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง เช่น เปิดซองสอบราคา / ประกวดราคา และตรวจรับงานจ้างในโครงการต่าง ๆ ของ อบต. ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ควรมีการฝึกอบรม เสริมสร้างองค์ความรู้ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ต่อชุมชน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเพื่อให้ประชาชนเข้าใจว่ากระบวนการติดตามและประเมินผลไม่ใช่หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้นำชุมชนเพียงฝ่ายเดียว แต่ประชาชนทุกคนสามารถร่วมติดตามประมวลผลได้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่น เชื่อถือองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ควรศึกษาถึงความคาดหวังของประชาชนในการบริหารหรือปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ เพื่อนำไปปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการและความคาดหวังของประชาชน

2.3 ควรศึกษาผลกระทบต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและเป็นแนวทางในการพัฒนาตำบลต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กานดา พูนลาภทวี. (2530). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
กรมการปกครอง. (2543). คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550 ก). ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหาร
ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
----- (2550 ข). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2555 จาก
<http://www.kuraburi.go.th>.
กระทรวงมหาดไทย. (2548). ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2554 จาก <http://www.bkk.in.th>.
โกวิทช์ พวงงาม. (2549). มิติใหม่การปกครองท้องถิ่นวิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
----- (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
จักรพงษ์ สงวนชม. (2549). ภูมิปัญญาและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรดิน
กรณีศึกษาหมู่บ้านกะเดา ตำบลหมื่นศรี อำเภอลำเือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2542). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2536). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
----- (2539). การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
ชัยยุทธ รัตนประทุมวรรณ. (2544). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ทองสุข บรรคาศักดิ์. (2553). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
หนองเยือง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์. ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
ธเนศ ปราบพยัคฆา. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ
บริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. ปร.ม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
ธีรพิชญ์ บรรดิษฐ์ทรัพย์. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ
บริหารส่วนตำบลบ้านขบ อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2539). การวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2540). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นที คิชูบรจง. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์. รป.ม. (วิชานโยบายสาธารณะ).
ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2537). กฎหมายทางเลือกสังคมไทย. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. (2537). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุรสภาลาดพร้าว.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปิยะรัตน์ สุขบรรณ. (2552). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแยมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์. รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ. รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรชัย ตระกูลวรานนท์. (2549). ทูทางสังคมและแบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน. กรุงเทพฯ : บริษัทมิสเตอร์โก้ปี่.
- ไพศาล สรรสวัสดิ์และคณะ. (2547). การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองโดยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์. รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภัทรนิษฐ์ เสาทอง. (2552). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคูม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2543). การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท : รายงานเสนอต่อสมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทยและมูลนิธิ Friendrih. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2541). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ :
ไอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.

- วีระชัย คำล้าน. (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของประชาชนในเขตตำบล
บัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น).
ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (ม.ป.ป.). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2544). นโยบายสาธารณะแนวคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- สาขันธ์ ภิรมย์กิจ. (2547). บทบาทของเทศบาลตำบลหนองบัวระเหวในการสร้างการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักพัฒนาบ้านเมือง. (2534). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ : เซิร์คเวฟเอ็ดดูเคชั่น.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชน สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2554,
จาก http://trat.nfe.go.th/trat/topic5_old.php?page=5
- สุเมธ พุทธนันท์เมธา. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน. กรณีศึกษาโรงเรียนบ้าน
ป่าหนาม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (บริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เสนห์ จุ้ยโต. (2548). การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่. เชียงใหม่ : สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ. (2554). แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ
(พ.ศ.2554-2556). บุรีรัมย์ : องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). หลักและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๓/ ๖ ๑๘๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ผดุงชาติ ยังกติ

ด้วย นางณัฐวดี ภัคดีแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ โดยมี รองศาสตราจารย์
ประชัน คະเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ
ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๓, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๘๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.กระพัน ศรีงาน

ด้วย นางณัฐวดี ภักดีแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ โดยมี รองศาสตราจารย์
ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ
ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๓/ ว ๑๘๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด

ด้วย นางณัฐวดี ภัคดีแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ โดยมี รองศาสตราจารย์
ประชัน คະเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ
ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๓/ ๒๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ

ด้วย นางณัฐวดี ภัคคีแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางณัฐวดี ภัคคีแก้ว ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๓, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรียัมปรัญญ
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๒๘๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ

ด้วย นางณัฐวดี ภักดีแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย
ดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามภาคนิพนธ์

เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามนี้เป็นการหาข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยของการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นและความรู้สึกที่แท้จริง ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่าน ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น จึงขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

(นางณัฐวดี ภัคดีแก้ว)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- 18 – 25 ปี 26 – 35 ปี
 36 – 45 ปี 46 – 55 ปี
 56 – 65 ปี 66 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ปวส./อนุปริญญา
ปริญญาตรีขึ้นไป อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านประกอบอาชีพ

- เกษตรกรรม กู้ขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้าง รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000.- บาท 5,000. - 8,000.- บาท
 8,001 – 11,000.- บาท 11,001.- บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

- กำหนดให้ 6 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด
 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาก
 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นปานกลาง
 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อย
 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุด
 1 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					ไม่มีส่วนร่วม 1
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	
	ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา						
1	ท่านได้มีส่วนร่วมรับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการและแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนา รวมทั้งการเสนอปัญหาการจัดทำแผนพัฒนา						
2	ท่านได้ร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมประชาคมเพื่อเป็นคณะกรรมการพัฒนาของ อบต. ในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต.						
3	ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการระบุปัญหาและความต้องการระบุปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของท่าน						
4	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ						
5	ท่านมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน						

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	ไม่มีส่วนร่วม 1
	ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา						
6	ท่านได้เข้าร่วมประชุมรับฟังการประเมินสถานการณ์การชี้แจงวัตถุประสงค์และจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่นำเสนอในการจัดทำแผนพัฒนา						
7	ท่านมีส่วนร่วมกับทาง อบต. ในการประชาสัมพันธ์ให้ทราบวันเวลาที่ออกประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนา						
8	ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของหมู่บ้านที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม						
9	ท่านให้ความร่วมมือช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนพัฒนา อบต.						
10	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อเลือกคณะกรรมการพัฒนา อบต. ที่จะเป็นตัวแทนในการจัดทำแผนพัฒนาอบต.						
11	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการตามต้องการ เพื่อให้ได้รับการบรรจุลงในแผนพัฒนา ของ อบต.						
12	ท่านมีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. เพื่อพิจารณาแผนพัฒนา						

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	ไม่มีส่วนร่วม 1
13	ท่านมีส่วนร่วมในการระดมทุนหรือให้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ						
14	ท่านได้มีส่วนร่วมออกเสียงเพื่อเลือกโครงการที่สำคัญที่สุดของหมู่บ้านเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาของอบต.						
15	ท่านร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารทุก ๆ ด้าน						
ด้านการติดตามและประเมินผล							
16	ท่านได้เข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของ อบต.						
17	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการตามแผนพัฒนา อบต.						
18	ท่านมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ทุกปี						
19	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของอบต.						
20	ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต.						
21	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติตามโครงการ / ความสำเร็จในการปฏิบัติตามโครงการ / กิจกรรม งบประมาณต่างๆ จาก อบต. ที่ดำเนินการว่าประสบความสำเร็จ						

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	ไม่มีส่วนร่วม 1
22	ท่านได้มีส่วนร่วมในการควบคุม การใช้ทรัพย์สินของ อบต.						
23	ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง เช่น เปิดซองสอบราคา /ประกวดราคาและตรวจรับงานจ้าง ในโครงการต่าง ๆ ของ อบต.						
24	ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลแผนพัฒนา อบต.						
25	ท่านมีส่วนร่วมการติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาอบต.						
26	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบว่า อบต.นำโครงการกิจกรรม ที่เป็นข้อเสนอของหมู่บ้านท่านไปบรรจุลงใน แผนพัฒนา อบต.						
27	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการจัดทำโครงการพัฒนาการ บริการสาธารณะ ที่เป็นข้อเสนอของประชาคมไป จัดทำแผนพัฒนา อบต.						
28	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการ ดำเนินการตามแผนพัฒนา อบต.						
29	ท่านมีส่วนร่วมในการปรับแผนงาน โครงการเพื่อการ จัดทำแผนฯ ในปี ต่อไป						
30	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการ บริหารงานของ อบต.						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้
(นางณัฐวดี ภักดีแก้ว)
ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Scale Item- Squared Total Multiple Correlation	Corrected Alpha if Item Deleted
A1	148.3667	84.9989	.4192	.8758
A2	148.7667	85.7023	.3573	.8773
A3	148.6667	84.2299	.3936	.8767
A4	148.7667	83.2885	.5094	.8735
A5	148.8333	86.7644	.3449	.8773
B6	148.3333	83.7471	.5568	.8727
B7	148.6000	83.9034	.5161	.8735
B8	148.7000	82.7000	.4360	.8759
B9	148.4000	83.3517	.6129	.8716
B10	148.4667	85.2920	.4226	.8757
B11	148.5333	86.1885	.3713	.8768
B12	148.3333	85.8851	.4674	.8751
B13	148.3000	86.9759	.4051	.8764
B14	148.3667	84.5161	.5520	.8732
B15	148.4000	89.6966	.0672	.8832
C16	148.4000	87.1448	.2818	.8787
C17	148.2667	85.8575	.3685	.8769
C18	148.2333	89.0816	.1224	.8819
C19	148.2667	86.4782	.3177	.8781
C20	148.4000	89.0069	.1429	.8812

C21	148.4667	88.7402	.2132	.8795
C22	148.5667	86.7368	.2772	.8792
C23	148.6667	83.1954	.5293	.8730
C24	148.8000	83.4069	.5232	.8732
C25	148.8333	84.5575	.4989	.8740
C26	148.6667	82.6437	.6169	.8711
C27	148.7333	85.2368	.4076	.8760
C28	148.7667	81.7023	.6299	.8704
C29	148.6333	83.4816	.6282	.8714
C30	148.8000	84.8552	.4461	.8752

Reliability Coefficients 30 items

Alpha = .8795 Standardized item alpha = .8788

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	ณัฐวดี ภัคดีแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	16 มิถุนายน 2519
สถานที่เกิด	20 หมู่ 10 บ้านท่าม่วง ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์	
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	94 หมู่ 10 บ้านท่าม่วง ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2532 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโศกนาคท่าม่วง ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคูมใหญ่วิทยา ตำบลคูมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2538 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การบัญชี วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ พ.ศ. 2541 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) การบัญชี วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ พ.ศ. 2544 ปริญญาตรี การจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ พ.ศ. 2555 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์